

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Conclusio affirmativa statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

non fuit unita immediatè Verbo, sed mediâ ipsâ gratiâ. Major patet, nam ab extremo in extremum non fit transitus sine medio. Minor verò probatur: Humanitas est substantia aliqua finita, ordinisque naturalis, & personalitas Verbi est quid infinitum, & ordinis supernaturalis: Gratiâ verò habitualis, licet sit entitas aliqua finita, est tamen supernaturalis, & perfectissima participatio divinæ naturæ: Ergo medium tenet locum inter humanitatem Christi, & personalitatem ejus.

26. Ad objectionem respondeo distinguendo Majorem: Quod elevatur ad formam per quam constituitur in ratione operantis, & à qua habet solum esse secundum quid, concedo Majorem. Si elevetur ad formam, per quam constituitur in ratione hypostasis seu personæ, & à qua habet esse simpliciter & personale, nego.

Explicatur solutio: Si natura aliqua elevetur in ordine ad operationem, debet disponi per habitum, vel per aliquid aliud quod potentiam compleat in actu primo; sicut lumen gloriæ elevat intellectum beati ad operationem ad quam natura intellectiva non est sufficienter completa, nimirum ad visionem beatificam. Si autem natura elevetur ad esse simpliciter, ad quod immediatum ordinem habet, non est necesse quod prius recipiat aliquem habitum aut dispositionem per quam compleatur. Unde quia substantia creata immediatum ordinem habet ad subsistentiam à qua recipit esse simpliciter, nullâ eget dispositione ad illam, neque ad aliam loco propriæ suscipiendam: quapropter ut humanitas Christi, personalitati Verbi uniatur, nullâ eget dispositione & preparatione, sed sola potentia obedientialis ad illam recipiendam sufficit.

27. Hinc patet solutio ad primam confirmationem, & disparitas quæ reperitur inter essentiam divinam, ut gerentem vices speciei in visione beatifica, & inter subsistentiam Verbi divini, ut terminantem humanitatem Christi: Nam essentia divina, cum unitur intellectui creato per modum speciei, unitur illi per modum principii visionis beatificæ, & consequenter debet supponere ipsum intellectum potentem in suo genere, nimirum per modum potentia, ad eliciendam talem operationem; species enim non unitur nisi potentia jam habenti sufficientem virtutem in suo genere ad eliciendum actum ad quem determinatur per ipsam: intellectus autem creatus non habet sufficientem virtutem in suo genere ad eliciendam visionem Dei, nisi per lumen gloriæ, ut in Tractatu de Visione beatifica ostensum est. Ceterum personalitas Verbi unitur humanitati Christi, per modum complementi & termini illius in genere substantia, ac proinde immediatè, & antecederet ad quodcumque accidens disponens ad talem unionem.

28. Ad secundam confirmationem, distinguo Majorem: Ordo divinæ sapientiæ postulat ut quæ maximè distant non uniantur immediatè, si illa inter se comparentur per modum potentia & actus, seu operativi & operationis, concedo Majorem. Si se habeant per modum terminantis & terminabilis, nego Majorem; nam illa quæ sic comparantur, habent immediatum ordinem, præferim quando id quod terminat dat esse simpliciter, ut contingit in proposito; subsistentia enim Verbi dat humanitati esse simpliciter, subindeque natura humana nullo indiget habitu aut dispositione, per quam compleatur & præparetur ad illam recipiendam, sed sola

A potentia obedientialis sufficit, ut supra ostendimus.

DISPUTATIO XI

De Gratiâ Christi substantiali

HActenus de Incarnationis mysterio, de unionem hypostaticam, & extremam illam concurrentibus, personam nempe Verbi assumente, & naturam humanam sumptam. Agendum modò est de concomitantibus talem unionem, quorum aliqua pertinent ad perfectionem, ut gratia, scientia, potentia animæ Christi; alia verò ad defectus corporis & animæ, quos Christus in humana natura assumpsit. Porro gratia Christi, de qua discribit S. Doctor qu. 7. & 8. duplex est; altera substantialis, nempe unio Verbi cum natura humana, per quam humanitas Christi infinitè sanctificatur; altera accidentalis, seu habitualis, quæ non solum animam Christi sanctificat, sed etiam à Christo ut capite & vine, in alios sanctos, ut in membra & palmites derivatur, unde à Theologis in personalem & capitalem distinguitur. Antequam ergo de scientia & potentia animæ Christi disseramus, agendum est de triplici ejus gratia, quam D. Joannes capite primo sui Evangelii breviter insinuat. Nam de gratia substantiali & unionis dicit: *Verbum caro factum est*. De gratia Christi, ut singularis personæ, subdit: *Vidimus eum plenum gratia & veritate*. Denique gratia capitalis illius insinuat, cum infra dicitur: *De plenitudine ejus nos omnes accepimus*.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum humanitas Christi sanctificetur formaliter per aliquid donum substantiale à gratia habituali distinctum?

Partem negativam tenent Paludanus in 2. dist. 13. quæst. 2. conclus. 1. Durandus eadem dist. quæst. 1. num. 8. & Rada 3. part. Controv. 4. art. 3. conclus. 4. ubi ait esse Scotistis communem Sententia tamen affirmans, apud alios Theologos, tam domesticos, quam extraneos communis est, & colligitur ex Conciliis & SS. Patribus, atque insinuat à D. Thoma variis in locis, paragraphis sequenti referendis.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico igitur: Humanitas Christi Domini est grata & sancta formaliter, per aliquod donum substantiale, à gratia habituali distinctum, nimirum per gratiam unionis.

Colligitur ex D. Thoma hic quæst. 7. art. 1. ubi ostendit necessitatem gratiæ habitualis in anima Christi Domini, primo ex propinquitate illius ad Verbum, secundo ut esset connatur aliter principium cognitionis & amoris in ordine supernaturali, tertio ex habitudine ipsius Christi ad genus humanum, cujus est caput; non autem probat necessitatem gratiæ ex eo quod in Christo requæ-

quiritur aliqua forma per quam ejus anima formaliter sanctificetur: At si non sanctificaretur humanitas Christi, ex vi doni substantialis formaliter, sed solum per gratiam habitualement, illius necessitatem probaret ob effectum sanctitatis prestandum, cum sanctitas anima sit precipuus effectus gratie habitualis, a quo sanctificans appellatur. Ergo manifeste sentit, ad hunc effectum illam non fuisse absolute necessariam in Christo, & consequenter ex vi doni substantialis distincti a gratia habituali, nempe gratie unionis, humanitatem Christi sanctificari formaliter. Unde infra quest. 22. art. 2. ad 3. ait illam in passione habuisse actualem hostie sanctificationem, ex antiqua charitate, & gratia unionis sanctificantem eam absolute.

Favent etiam Concilia & SS. Patres, nam Concilium Francofordienfe in Epist. ad Episcopos Hispania, sic ait: *Christus natura unctus, non per gratiam, quia in illo plenè fuit divinitas.* Et Cyrillus lib. 4. in Joan. cap. 29. dicit, *sed quia Verbum esse, non sicut alios sanctos & Reges, sed quia Verbum caro.* Item Nazianzenus orat. 36. fere in fine, de variis Christi nominibus agens, quæ ei in Scriptura tribuuntur: *Christus (inquit) dicitur propter divinitatem, & enim unctio est humanitatis, non operatione, ut in Christo ceteris, unctus, sed totius ingentis presentia, cuius hic effectus est, ut id quod unctus, homo nuncupetur, & quod unctus, Deus fiat.* Et ibidem subdit, *Christum esse divinitate delibutum, hæc enim humanitas unctio est.* Similiter Damascenus lib. 1. de Imaginibus ait, quod humanitas Christi, non operatione Dei unctæ est, ut unusquaque Prophetarum, sed totius ingentis presentia, Deum Germanus Patriarcha Constantinopolitanus in contemplatione mystica rerum Ecclesiasticarum, Christum dicit unctum esse tanquam Regem & Sacerdotem, unctioe Incarnationis. Ex quibus locis sic licet arguere: Apud Patres Ecclesie idem est esse unctum, ac sanctum formaliter, unde iusti, *Christi vocantur, juxta illud Psalmi 104. Nolite tangere Christos meos.* Sed Christus, in quantum homo, est substantialiter unctus a divinitate, quæ, ut ait Nazianzenus, *humanitas unctio est.* Ergo Christus, in quantum homo, est substantialiter sanctus per aliquod donum a gratia habituali distinctum.

Dices, Nazianzenum & alios SS. Patres asserentes divinitatem esse unctioem humanitatis, non esse intelligendos in sensu formali, quasi ipsa divinitas sit formaliter ratione sui unctio humanitatis, sed in sensu causali, quatenus scilicet ex unione divinitatis cum humanitate, derivatur & resultat in anima Christi gratia habitualis, quæ humanitas ejus formaliter ungitur, & formaliter sanctificatur.

Sed contra: Si Divinitas solum causaliter sanctificaret humanitatem Christi, sanctificaretur operatione divinâ, cum gratia formaliter sanctificans illam, a divinitate efficienter causetur: Sed Nazianzenus & Damascenus dicunt quod *divinitas est unctio humanitatis, non operatione, ut in aliis Christi, sanctificans, sed totius ingentis presentia.* Ergo divinitas non causaliter tantum, sed etiam formaliter, est unctio & sanctitas humanitatis Christi.

Confirmatur: Juxta Nazianzenum aliter comparatur divinitas ad humanitatem Christi, in ratione unctiois & sanctitatis, ac ad alios homines iustos: Sed divinitas est aliorum iustorum sanctitas & unctio causaliter, causat enim in illis gratiam quæ unguntur & sanctificantur formaliter:

Tom. II.

Ergo divinitas est unctio & sanctitas formalis, & non solum causalis humanitatis Christi.

Potest etiam conclusio hæc ratione suaderi. Ex vi gratie unionis sanctificatur formaliter humanitas Christi: Sed gratia unionis est aliquid substantiale a gratia habituali distinctum: Ergo humanitas Christi sanctificatur formaliter ab aliquo substantiali, distincto a gratia habituali. Minor patet, Major probatur. Homo per gratiam habitualement habet quod sit formaliter sanctus, quia per illam trahitur ad esse divinum, seu ad participationem divinæ naturæ, quæ est ipsa sanctitas per essentiam, & filius Dei constituitur, & quia gratia habitualis habet repugnantiam cum peccato: At hæc tria multo perfectius conveniunt gratie unionis: Ergo per illam humanitas Christi sanctificatur formaliter. Major patet, Minor verò suadet quantum ad singulas partes. In primis enim per gratiam unionis humanitas Christi multo perfectiori modo trahitur ad esse divinum, quam per gratiam habitualement; nam per illam trahitur ad esse divinum in se, per istam verò trahitur ad esse divinum solum per participationem. Deinde Christus ut homo, per gratiam unionis fit nobiliori modo Dei filius, quam iusti per gratiam habitualement; cum per gratiam unionis Christus sit filius Dei naturalis, & iusti per gratiam habitualement, filii solum adoptivi constituantur. Item unio hypostatica majorem habet impossibilitatem cum peccato, quam gratia habitualis, ut patebit infra, cum agemus de Christi impeccabilitate: Ergo &c.

Confirmatur: Donum in radice continens omnia alia dona ad ordinem gratie spectantia, reddit subiectum amicabiliter dilectum a Deo, in quo consistit esse sanctum formaliter: Sed gratia unionis est donum humanitati factum, continens omnia alia dona ad ordinem gratie spectantia, nimirum gratiam habitualement, virtutes, dona, gloriam &c. cum ex vi illius hæc omnia humanitati Christi sint debita: Ergo gratia unionis constituit ratione sui humanitatem Christi sanctam & Deo gratam formaliter. Quod ut melius percipiatur, & omnis tollatur æquivocatio.

Diligenter observandum est, quod quando dicitur, gratiam unionis sanctificare humanitatem Christi formaliter: ly *formaliter* duobus modis usurpari potest. Primo contrapositive ad radicaliter, & prout significat id quod verè & proprie atque actualiter humanitas Christi significatur: Secundo contrapositive ad materialiter, & prout sanctitatem informantem, seu inhaerentem importat. Hic ergo sumitur primo non secundo modo, quia sanctificatio non præstat a Verbi persona, ut a forma physice informante, sed tantum terminante. Veruntamen sicut ex eo quod humanitas Christi constituatur subsistens per illam, absq; informatione physica, non licet inferre illam non reddi formaliter subsistentem per subsistentiam Verbi. Ita ex eo quod eadem humanitas non sanctificetur a Divinitate, ut a forma informante, vel inhaerente, colligi nequit illam non esse sanctam formaliter per gratiam unionis.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Obijcies primò: Si humanitas Christi esset sancta substantialiter per gratiam unionis, gratia habitualis esset in Christo inutilis: Sed hoc non est dicendum, ut infra patebit: Ergo hæc illud.

Xxx 2

Re-